

Strategi för hälsa och social hållbarhet Åmåls kommun 2020-2023

Antagen av Åmåls kommunfullmäktige
2020-05-26 § 102

Syfte och övergripande förutsättningar

Syftet med denna strategi är att ange en färdriktning för kommunens arbete med hälsa och social hållbarhet. Strategin ersätter tidigare Valfärds- och folkhälsoprogram 2016-2019 Åmåls kommun.

Internationella och nationella styrdokument anger riktningen - medan regionala och lokala styrdokument lägger grunden för prioriteringar och insatser i det lokala folkhälsoarbetet. Det gemensamma målet är en god och jämlik hälsa för alla i befolkningen och alla barns rätt till jämlika uppväxtvillkor.

Agenda 2030 - för hållbar samhällsutveckling

De globala målen i Agenda 2030 utgår från hälsa som en grundläggande rättighet och förutsättning för människors möjlighet att nå sin fulla potential och att bidra till samhällets utveckling¹. Flera av de globala målen för hållbar utveckling har direkt koppling till jämlik hälsa. Genom Agenda 2030 förstärks förståelsen för och behovet av ett systematiskt och långsiktigt arbete för en god och jämlik hälsa inom många delar av samhället. Det hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande perspektivet är därmed en integrerad del i agendans alla delar och en grundläggande förutsättning för en hållbar samhällsutveckling.

Ett socialt hållbart samhälle innebär att alla individer får sina rättigheter respekterade. Alla ska på lika villkor erbjudas en livsmiljö där de kan tillgodogöra sig kunskap, utvecklas och ha en god hälsa. Social hållbarhet är i stor utsträckning en fråga om folkhälsa gällande både nivå och fördelning. Det räcker alltså inte att befolkningen i genomsnitt mår bra, hälsan ska också vara jämnt fördelad mellan olika samhällsgrupper. Att förstå den socioekonomiska strukturen är en avgörande komponent för att förstå befolkningens hälsa. Sociala och ekonomiska faktorer måste alltså beaktas i arbetet för att nå de nationella och regionala målen om jämlik hälsa och social hållbarhet och i förlängningen även ekonomisk utveckling på grund av relationen mellan hälsa och ekonomisk tillväxt.

Nationella folkhälsomål

Det övergripande målet för Sveriges nationella folkhälsopolitik är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa för hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation och dess tillhörande åtta målområden²:

- 1) Det tidiga livets villkor
- 2) Kunskaper, kompetenser och utbildning
- 3) Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö
- 4) Inkomster och försörjningsmöjligheter
- 5) Boende och närmiljö
- 6) Levnadsvanor

¹ <https://www.folkhalsomyndigheten.se/nyheter-och-press/nyhetsarkiv/2018/april/halsa-for-alla--for-att-na-de-globala-hallbarhetsmalen/>

² <https://www.folkhalsomyndigheten.se/folkhalsoarbete/folkhalsopolitikens-mal/>

- 7) Kontroll, inflytande och delaktighet
- 8) En jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård

Nationell Strategi för hälsa

SKR:s styrelse beslutade 15 december 2017 att anta Strategi för hälsa³ för att stödja kommuner och regioner i arbetet för att de gemensamma målen i Strategi för hälsa ska uppnås år 2022.

Strategi för hälsa innebär att viktiga välfärdsverksamheter - skola, socialtjänst, vård- och omsorg, fritid, hälso- och sjukvård behöver ledas, styras och samordnas för att främja hälsa och förebygga ohälsa. Detta genom att arbeta mot gemensamma mål, arbeta med god kvalitet i alla led och verksamheter, använda ny teknik och nya metoder samt följa upp resultaten.

Befolkningens hälsa både påverkas av och påverkar välfärdens verksamheter: skola, socialtjänst, vård- och omsorg, hälso- och sjukvård. Att förbättra hälsan hos alla är av avgörande betydelse. I en befolkning där skillnaden i hälsa mellan olika grupper är betydande behöver dessa välfärdsverksamheter samarbeta kring invånarna som använder dem. Det hälsofrämjande och förebyggande arbetet är inte bara en ekonomisk nödvändighet utan ett strategiskt val för att klara framtidens välfärd.

Den nationella strategin anger tre övergripande målområden:

- En god och jämlik hälsa

Det gemensamma målet är en god och jämlik hälsa för alla i befolkningen. Samtliga verksameters arbete och konkreta delmål sätts utifrån detta.

- God kvalitet

Alla välfärdstjänster ska ha god kvalitet. Den avgörs av elever, brukare och patienter. God kvalitet uppnås genom att kontinuerligt förbättra, förnya och utveckla. Varje dag lite bättre.

- Hållbart och uthålligt

När vi arbetar tillsammans för att nå en god och jämlik hälsa och utför välfärdsarbetet med god kvalitet kommer resultatet att bli uthålligt. Det vill säga att hälsan kommer att förbättras inom alla områden och skillnader mellan olika grupper kommer att minska.

De gemensamma målen och indikatorerna sorteras in under de övergripande målen; God och jämlik hälsa, God kvalitet och Hållbart och uthålligt. För att ge möjlighet till jämförbar uppföljning samlas olika nyckeltal för kommuners och regioners alla verksamheter i kommun- och regiondatabasen Kolada⁴. I databasen finns en tabell med strategins indikatorer. Indikatorerna kan integreras in den kommunala planerings- och budgetprocessen för att integrera folkhälsoperspektivet i de olika aktörernas ordinarie verksamhet och att styra mot insatser för att främja en jämlik hälsa för alla i befolkningen.

³ <https://skr.se/halsasjukvard/strategiforhalsa.9515.html>

⁴ <https://skr.se/halsasjukvard/strategiforhalsa/malochindikatorertill2022.14418.html>

Regionala och lokala styrdokument

Regionala och lokala styrdokument lägger grunden för prioriteringar och insatser i det lokala folkhälsoarbetet.

VG 2030

Under 2020 pågår det gemensamma arbetet med att ta fram nästa regionala utvecklingsstrategi för Västra Götaland. Den nya strategin ersätter tidigare VG2020 och ska gälla från år 2021-2030. Syftet med strategin är att peka ut i vilken riktning Västra Götaland ska utvecklas till 2030. Samtal förs i bred samverkan med kommuner, kommunalförbund, näringslivets aktörer, akademien, myndigheter, det civila samhället, politiken och VGR för att samla in synpunkter, kunskap och erfarenheter i arbetet med strategin. Målsättningen är att vi tillsammans gör Västra Götaland till ett föredöme för omställning till ett hållbart samhälle.

Norra hälso- och sjukvårdsnämndens mål och inriktning 2020-2022

Norra hälso- och sjukvårdsnämnden ska i folkhälsoråden arbeta för hälsofrämjande insatser som fokuserar på goda och jämlika livsvillkor och goda levnadsvanor.

Särskilt fokus på att skapa förutsättningar för:

- insatser i tidig ålder
- insatser till barn och unga i syfte att främja goda skolresultat
- kraftsamla för goda livsvillkor i alla åldrar såsom
 - främja goda kost- och motionsvanor
 - minska/motverka bruk av alkohol, tobak narkotika och doping

Åmåls kommuns vision och värdeord

Den 31 oktober 2012 antog kommunfullmäktige visionen för Åmåls kommun - Sveriges mest gästvänliga stad. Grundtankarna kring visionen är att den ska beskriva ett önskvärt framtida tillstånd, vara övergripande och inte för smal, vara lätt att förstå och komma ihåg samt ge en tydlig färdriktning och skapa mening och engagemang.

Kommunfullmäktige har beslutat om fyra strategiska utvecklingsområden och fyra strategiska mål, vilka har identifierats som viktiga för att nå visionen. De ska vara vägledande vid fastställande av inriktningsmål, förvaltningarnas planer för genomförande samt enheternas aktiviteter och nyckeltal och gäller för innevarande mandatperiod.

De fyra strategiska utvecklingsområden är:

- Lärande och utveckling
- Livslång trygghet
- Företagsamhet och kreativitet
- Kultur och rekreation

Utvecklingsområdena ska spegla både kommunens välfärds- och serviceuppdrag samt rollen som demokrati- och samhällsutvecklare. Respektive styrelse/nämnd tar fram inriktningsmål utifrån strategiska mål med relevans för förvaltningens grunduppdrag.

Kommunstyrelsen fick i november 2019 uppdrag av kommunfullmäktige att ta fram ett förslag till hur FN:s globala mål i Agenda 2030 ska inarbetas i kommunens övergripande strategiska mål. Agenda 2030 sätter folkhälsa i ett sammanhang som en viktig del i arbetet med hållbar samhällsutveckling.

Samverkansavtal gemensamma folkhälsoinsatser i Åmåls kommun för perioden 2020-2023

Avtal är slutet mellan Åmåls kommun och norra Hälso- och sjukvårdsnämnden som avser samverkan och samfinansiering av gemensamma folkhälsoinsatser och tjänst i Åmåls kommun. Folkhälsoarbetet ska ha en politisk styrning och bedrivas på en strategisk nivå.

De globala målen i Agenda 2030, FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna samt Barnkonventionens grundprinciper om barns rättigheter utgör grundläggande förutsättningar för samverkansavtalet.

Avsikten med avtalet är att underlätta det tvärspektoriella samarbetet för att få ett bättre resursutnyttjande och större genomslagskraft. Arbetet ska omfatta hälsofrämjande och/eller tidigt förebyggande insatser. Folkhälsoarbetet ska bygga på långsiktighet och utgå från befolkningens behov. En arbetsordning samt en årsplan för arbetet med hälsa och social hållbarhet är upprättad utifrån samverkansavtalet.

Arbetet i Styrgruppen Välfärd och folkhälsa knyts närmare kommunens centrala budget- och målarbete och samordnas med Agenda 2030 för hållbar samhällsutveckling. Målsättningen är att integrera folkhälsa och social hållbarhet i de olika aktörernas ordinarie verksamhet och styra mot insatser för att främja en jämlik hälsa i befolkningen och alla barns rätt till jämlika uppväxtvillkor.

Rekommenderade utvecklingsområden för hälsa och social hållbarhet i Åmåls kommun

Styrgruppen för välfärd och folkhälsa ger förslag till långsiktiga satsningar och aktiviteter genom rekommendationer. Dessa rekommendationer ska vara vägledande i det årliga arbetet med nämndernas och styrelsens verksamhetsplaner samt förvaltningarnas plan för genomförande.

Det gemensamma målet är en god och jämlik hälsa för alla i befolkningen och alla barns rätt till jämlika uppväxtvillkor. Samtliga verksamheters arbete och konkreta delmål sätts utifrån detta.

Under perioden 2020 -2023 rekommenderas insatser för hälsa och social hållbarhet inom följande områden:

- Fullföljda studier
- Ökat arbetsdeltagande
- Psykisk hälsa